

[...Ἡ Μαργκαρέτε Μποϋμπερ-Νούμαν δὲν εἶναι «μεγάλῃ συγγραφέας». Ἡ γραφή της εἶναι φτωχή, σχεδὸν «βάνουση». Δὲν εἶναι Κάφκα, αὐτὸν ποὺ ἐπιλέγει γιὰ νὰ εἰσαγάγει ὅλα σχεδὸν τὰ κεφάλαια τοῦ βιβλίου της γιὰ τὴ Μίλενα [...] Ὅμως ἡ διπλή της ἐμπειρία, τῶν σοβιετικῶν πρῶτα καὶ κατόπιν τῶν ναζιστικῶν στρατοπέδων, μοναδικὴ ἀπὸ ὅ,τι ξέρω στὰ χρονικὰ τούτης τῆς γραμματείας, μὲ αὐτὴν τὴ σειρά, ἡ ποιότητα τῆς προσοχῆς της, χωρὶς ἰδεολογικὲς ἢ ἠθικόλογες ἀναστολὲς καὶ μανιχαϊκὲς ἐφησυχαστικὲς ἀφαιρέσεις, καθὼς καὶ ἡ τόλμη της νὰ μιλήσει γιὰ μιὰ πραγματικότητα ποῦ, μὲ τὴ λήξη τοῦ πολέμου, λίγοι ἀπὸ τοὺς ἐπιζήσαντες εἶχαν τὸ ψυχικὸ, ἠθικὸ καὶ πολιτικὸ σθένος νὰ μὴν τὴν ἀπωθήσουν ἀπὸ τὴ μνήμη τους, νὰ μὴν ἀκολουθήσουν τὴν πιὸ τρέχουσα ἀγωγὴ ἐπούλωσης τῶν στρατοπεδικῶν ἐξευτελισμῶν, ὅλα αὐτὰ καθιστοῦν τὴ μαρτυρία της μέγα ἔργο...]

[...Γιὰ τὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλίον, ὁ Τσβετὰν Τοντόροφ, ἓνας ἀπὸ τοὺς πιὸ βαθεῖς κι αἰσθαντικὸς γνῶστες τῆς στρατοπεδικῆς γραμματείας, ἐπεσήμανε καὶ μιὰν ἀκόμα ἰδιαιτερότητα, ποὺ μὲ τὰ δικά του λόγια θὰ ἤθελα ἐδῶ νὰ παραθέσω: «τὸ ἔργο αὐτὸ ἔντονα ξεχωρίζει στὴ γραμματεία τῶν μαρτυριῶν γιὰ τὰ στρατόπεδα, καθὼς ἔχει ἓναν τρίτον, καὶ ὄχι τὴ συγγραφέα τοῦ βιβλίου, ὡς ἐπίκεντρο τῆς ἀφήγησης. Πράγματι, ἡ γνωριμία μὲ τὴ Μίλενα εἶχε τέτοια ἰσχυρὴ ἐπίδραση στὴ ζωὴ τῆς Μποϋμπερ-Νούμαν, ὥστε τὴν ἔκανε νὰ γράψει τὴν ἐξῆς ἐκπληκτικὴ φράση: “εὐχαριστῶ τὴ μοῖρα ποὺ μὲ ἔφερε στὸ Ράβενσμπρουκ, γιὰτὶ ἐκεῖ συνάντησα τὴ Μίλενα”»...]

[...«Ἡ ἐποχὴ τῶν στρατοπέδων συγκέντρωσης». Ἔτσι ἀποφάσισαν ὅτι θὰ ὀνόμαζαν τὸ βιβλίον ποὺ θὰ ἔγραφαν μαζί, ἡ Μαργκαρέτε Μποϋμπερ-Νούμαν καὶ ἡ Μίλενα Γιέσενσκα ἐὰν ποτὲ ἔβγαιναν ζωντανὲς ἀπὸ τὸ Ράβενσμπρουκ...]

Ἡ Μίλενα πέθανε στὸ στρατόπεδο, ἀλλὰ τὸ βιβλίον τους γράφτηκε:

« Γύρισα στὴν ἐλευθερία καὶ τήρησα τὴ διαθήκη τῆς Μίλενα: ἔγραψα τὸ βιβλίον μας γιὰ τὰ στρατόπεδα συγκέντρωσης. Παραμονὲς τοῦ θανάτου της μοῦ εἶχε πεῖ κάποια στιγμή: “Ξέρω ὅτι τουλάχιστον ἐσὺ δὲν θὰ μὲ ξεχάσεις. Μ’ ἐσένα θὰ συνεχίσω νὰ ζῶ. Θὰ πεῖς στὸν κόσμον ποιά ἤμουν, θὰ εἶσαι ὁ ἐπιεικὴς κριτὴς μου...”. Αὐτὰ τὰ λόγια μοῦ ἔδωσαν τὸ κουράγιον νὰ γράψω τὴ βιογραφία τῆς Μίλενα ».

Ἀδριανὴ Δημακοπούλου

Τὰ κείμενα στὶς ἀγκύλες εἶναι ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ Ἐπίμετρο τοῦ βιβλίου.

